

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VI. Sufficit ad Matrimonium, & vera sponsalia constituenda,
consensus parentum, expressus in præsentia filiorum, eis intelligentibus &
tacentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

Geminiani, scilicet actum supervenientem declarare consensum secundum naturam verborum præcedentium, de quo extat decisio Rotæ apud Seraph. 1000. n. 1. Cumque ille consensus impuberum, sensu & significatione verborum sufficeret ad Matrimonium, nisi lege impediretur, non verò consensus de futuro; inde est, ut antecedente post pubertatem aliquo, quo indicetur perseverare idem animus, etiam si non sit copula consummata, valeat Matrimonium. Ita Pontius. Nec diffiteor ego; majorem esse rationem, in uno casu præsumendi consensum Matrimoniale, quam in alio; interim etiam esse sufficientem rationem præsumendi eundem consensum ex nixu in copulam inter puberes, quamvis non ex oculis & aliis tactibus, videtur nobis valde probabile.

Ceterum quæ hæcenus dicta sunt de copula, nixu in copulam, & similibus, non habent locum in illis locis, in quibus viget lex Conc. Trident. ut superius significavi; quia reverà sunt Matrimonia clandestina, nisi illa signa exhiberentur in præsentia Parochi & testium, quod regulariter non est natum fieri, & sæpè sine scandalo non potest fieri, ut supra notavimus.

Et hæcenus quidem de verbis aut factis, quibus ipsi contrahentes significant consensum suum sponsalium de futuro, aut Matrimoniale de præsentibus; restat examinandum, quomodo subinde verbis, aut factis aliorum, hi consensu explicentur.

CONCLUSIO VI.

Sufficit ad Matrimonium, & vera sponsalia constituenda, consensus parentum, expressus in præsentia filiorum, eis intelligentibus & tacentibus.

Hæc Conclusio potissimum fundatur in decisione Bonifacii VIII. cap. un. de Despons. impub. in 6. §. fin. sequentis tenoris: *Porro ex sponsalibus, quæ parentes pro filiis puberibus vel impuberibus plerumque contrahunt, ipsi filii, si expressè consenserint, vel tacite, ut si præsentibus fuerint, nec contradixerint, obligantur: & ex eis oritur justitia publicæ honestatis. Et est idem, si filii tempore sponsaliorum absentes, & etiam ignorantes, eadem sponsalia post scientes ratificaverunt tacite vel expressè: aliàs ex sponsalibus contractis à parentibus pro filiis, nec ipsi filii obligantur, nec publicæ honestatis justitia inde surgit.*

Equidem hæc constitutio explicitè solum loquitur de sponsalibus; unde in his certa est Conclusio. quidquid Pauci sine fundamento contradicant. Porro per ly *Parentes*,

non tantum pater, sed & mater intelligitur; & per ly *Filii*, intelliguntur etiam filii emancipati; itemque naturales & spurii. Ubi enim jus non distinguit, neque nos debemus distinguere, absque evidenti ratione, quæ hic non occurrit, ubi tantum consideratur reverentia debita naturæ, non patria potestas; itemque dilectio parentum, & cura quam solent habere pro bono filiorum.

Nonne mater potest offerre filium Religioni? Pater, quòd sic, ex cap. 2. 20. q. 1. in principio: *Addidisti adhuc, quòd si pater, vel mater, filium suamve intra septa monasterii in infantie annis sub regulari tradiderint disciplinæ* &c. Ubi Gloss. verb. *Mater*: *Videtur ergo, quòd mater possit tradere filium suum Religioni ut infra ead. Quicumque à parentibus proprius in monasterio fuerit delegatus, noverit se ibi perpetuò permanurum. Nam Anna Samuelem puerum natum & ablactatum Deo cum pietate obtulit* &c. Si mater possit filium offerre Religioni, cur non etiam poterit pro eo contrahere sponsalia, aut Matrimonium? Sed & appellare potest pro filio, 2. q. 6. c. *Non solent*, appellare pro 30. ibi: *Sed etsi mater, cum filii rem sententiâ filio, a q. 6. ver sam animadverteret, pro vocaverit, pietatis dans, dicendum est, & hanc audiri debere.*

Sed cum hæc satis certa sint de sponsalibus, ut supra insinuavi; de Matrimonio tamen res est incerta; nam in decisione Bonifacii hoc non exprimitur, & aliunde multò strictior est obligatio Matrimonii, quam sponsalium, ac facillè ex metu reverentiali oritur illa taciturnitas. Quòd decisio non loquatur de Matrimonio, planum est ex prioribus verbis: nam impuberes non possunt contrahere Matrimonium, ut ibidem decernit Pontifex §. præced. *Idem quoque* &c. Ergo per sponsalia, quæ parentes contrahunt pro filiis puberibus, vel impuberibus, Pontifex non potuit intelligere, nisi sponsalia de futuro.

Deinde, parentes plerumque non contrahunt Matrimonium pro filiis, maxime absentibus; ergo per sponsalia, quæ ibi dicuntur plerumque contrahere pro filiis, intelligi non possunt nisi sponsalia de futuro. Porro quòd sit strictior obligatio Matrimonii, evidens est, cum sponsalia ex multis causis dissolvi possint, Matrimonium autem sit indissolubile. Unde ad ipsum requiritur plenissima libertas, ut infra videbimus, cui præjudicat metus reverentialis.

His accedit (inquit Pontius lib. 2. cap. 14. n. 3. in fine) quod cum tota hæc dispositio de valore sponsalium, quæ celebrant parentes pro filiis, illis præsentibus, & tacentibus, nitatur in quadam præsumptione consensus tacentis, non est firmum aliquod fundamentum, DD. judicasse eam taciturnitatis præsumptionem sufficientem ad judicandum validum Matrimonium, cum sit res longè majoris

salibus, & per ly Parentes intelligit etiam matrem.

208. Mater potest offerre filium Religioni, ex c. 2. 20. q. 1.

Potest & appellare pro filio, 2. q. 6. c. Non solent, appellare pro filio, a q. 6.

209. Incertum est, an parentes pro filiis contrahant Matrim.

Pontius;

Geminiani Seraph.

106. Concordantia lex Trid.

107. Pontius Conc. de Despons. impub. in 6.

Hic tenentur explicare de sponsalibus

joris momenti, & quæ magis veritate ipsa decidenda est, quam præsumptionibus, aut illis efficacissimis & urgentissimis. Hæc ille.

210. Nihilominus communis est DD. sententia, ut eod. n. in principio fatetur Pontius, etiam in Matrimonii Constitutionem Bonifacii locum habere, nonnullis DD. exceptis, quos ibidem citat. Et subiungit: Nisi me tot Doctorum auctoritas detineret, planè cum his Paucis sentirem, hanc Constitutionem Bonifacii non habere locum in Matrimonii, sed tantum in sponalibus de futuris. Ita Pontius.

Probat ex ratione. Ego autem dico: ex illa decisione constat, taciturnitatem posse esse signum externum, manifestativum consensûs interni, & non satis ostenditur ex motivis contrariæ sententiæ, quod non possit esse signum externum manifestativum consensûs interni Matrimonialis; quamvis enim hic consensus majoris momenti sit, quam consensus sponalitus; haud equidem indè concluditur, quod requirat signum magis manifestativum, ut patet in nuptibus, qui æqualiter possunt esse signum utriusque consensus; cur ergo non similiter taciturnitas, quando commodè possunt filii contradicere? Nam ut habet Reg. Jur. 43.

Reg. 43. de Reg. juris in 6. *Qui tacet (scilicet quando debet & potest commodè contradicere) consentire videtur.*

Canisius. Quæ utique regula tametsi in multis casibus defendi non possit, ut bene ibi notat Canisius; equidem locum habere debet, quando in tacente concurrat aliqua conjectura, quæ consensum suadeat, veluti est, inquit hic Auctor, inter conjunctos, ut in l. *Filius familias*, 16. ff. ad S. C. Maced. in leg. 2. ff. ad municipa. ubi sic dicitur: *Consensisse autem pater decurionatus filii videtur, si præfens nominationi non contradixit.* Quid ni ergo similiter, filius consensisse videatur Matrimonio, à patre pro ipso contracto, si præfens non contradixerit? Certè debebat in re tanti momenti, & poterat, ut suppono, commodè contradicere.

L. 16. ff. ad S. C. Maced. L. 2. ff. ad Munic.

211. **Objeçtio solvitur.** Si dixeris: hæc regula solum intelligitur in casibus, à jure expressis, ut communiter DD. in cap. 1. de Sentent. & re judicata. Respondeo: casum nostrum sufficienter esse expressum à juribus, hæcenus allegatis, & aliis similibus, in quibus taciturnitas inter patrem, & filium, approbatur tamquam signum consensûs, quamvis non expressè agatur in illis juribus de consensu Matrimoniali; cum aliunde ex jure non possit ostendi, quod manifestius signum requiratur ad Matrimonium.

212. **Alia objeçtio solvitur.** Si rursùm objicias, ergo etiam extendi poterit Constitutio Bonifacii ad alios, quam ad parentes. Respondent Non pauci, concedendo totum; & primò nituntur Reg. jam allegatâ: *Qui tacet, consentire videtur*, quando agitur de re naturaliter appetibili, qualis res

est Matrimonium. Secundo probant ex cap. 1. de Matr. contr. cont. interd. Eccles. ubi sermo est de fratre, qui pro sorore contraxerat. Tertio, ex cap. *Ad id quod* de Sponal. ubi sermo est de vitrico, & cap. *Ex parte* de Restit. spoliat. in quo sermo est de patruo.

Atque huic sententiæ subscribit Pontius supra n. 7. docens Primò, talè Matrimonium per alios, quam parentes contractum, esse validum in foro conscientiæ. Inducor, inquit ille, hæc ratione, meo judicio, efficaci. Quia negari non potest, verba alterius à contractantibus, præsentibus & tacente contractante, esse sufficiens signum ad exprimentum consensum de præsentibus, ut constat ex dict. cap. un. verba parentum pro filiis sufficere: aliàs si ex se non esset sufficiens signum, non posset Pontifex id decernere, cum contractus ille constare debeat consensu, exterius sufficienter expresso; quia contractus humanus est, & Sacramentum sensibile. Habemus ergo, juxta naturam contractus sufficiens signum esse. Ex illius ergò natura sufficiens signum erunt verba alterius, illo præsentibus, & tacente. Neque in hoc, si naturam contractus spectes, discrimen est inter patrem, & matrem, aut extraneos. Atque adè, si spectes naturam hujus contractus, valere potest Matrimonium, per extraneos factum, ipso contractante præsentibus, atque tacente. Hæc ille.

Sed in primis, si hæc ratio est efficax, judicio Pontii, quomodo rectè antea dixit, *Nisi me tot DD. auctoritas detineret, planè cum his Paucis sentirem, hanc Constit. Bonif. non habere locum in Matrimonio?*

Deinde: respondere aliquis posset ad illam rationem, & dicere: si particulares homines (ut ipse Pontius alibi fatetur) possunt sibi ponere signa consensûs de præsentibus, quæ ex natura sua eum non significant, sed ex sola ipsorum institutione; cur Pontifex, qui est persona publica, non possit instituire aliquod signum commune, quo exprimaturs consensus pro sponalibus, sive consensus de futuro, & non consensus pro matrimonio, sive consensus de præsentibus? Vel quo exprimaturs consensus de præsentibus coram parentibus, & non coram extraneis? Sanè voces non significant nisi ex institutione humana illud, ad quod significandum institutæ sunt; & ita taciturnitas potuit institui signum, quo filius exprimeret suum consensum de futuro, vel de præsentibus, coram parentibus, & non coram extraneis, quamvis ex natura rei nec hunc nec illum consensum, etiam coram parentibus, significaret. Hæc ergo ratio non videtur esse efficax.

Docet præterea Pontius supra n. 8. etiam in foro externo validum debere judicari hujusmodi Matrimonium, quamvis rationes Aliorum, supra allegatas, mininè probet. Illud

Illud enim, inquit, quod desumitur ex Reg. Juris: *Qui tacet*, &c. futile est. Ea enim regula, ut rectè Pechius ibidem, multas patitur exceptiones. Id verò, quod adducitur ex cap. 1. de Matrim. contract. &c. nullius etiam momenti est; quia expressè dicitur, feminam & ore & corde consensisse, accipiendo munera secundùm consuetudinem loci, & amplexando, osculando, virumque vocando. Hæc sunt verba textus: *Litteræ, quas tua nobis Fraternitas destinavit, expressè declarant, quòd cum quidam, sororem suam jam nubilem, cuidam se daturum in uxorem, eà præsentè & consentiente, præstito juramento firmasset; & illa non post multos dies, dona & munera viri, secundùm morem terre, sponte suscipiens, ipsum tanquàm proprium virum sæpè amplexata fuisset.* Ubi Gloss. verb. *Præsentè, & consentiente*, inquit: *Expressè, & hoc agebatur, quòd mediante fratre tanquam procuratore sponsalia contraherentur, quòd fieri potest, ff. de Sponsal. l. ult. alias si per fratrem tantum contraherentur, non valerent, nisi ipsa posset à consentiret.*

Ex cap. *Ex parte*, potius videtur oppositum colligi, scilicet, non valuisse traductionem ibi factam per patruum, ibi: *Cùm per solam traductionem (quam non præcesserunt sponsalia, vel consensus legitimus, nec fuerunt etiam subsecuta) nullum inter eos obligatorium vinculum sit contractum.*

Similiter ex cap. *Ad id quòd*, de Sponsal. nihil probatur. Traditur enim puella undecim annorum invita, permansit annum & dimidium cohabitando, censet Pontifex, eam consensisse, cùm non fugerit tanto tempore, neque reclamaverit. Itaque non ex consensu vitrici, sed quòd post traductionem consenserit, & ratum habuerit vitrici factum, ibi: *Tamen, quia postmodum per annum & dimidium sibi cohabitans, consensisse videtur, ad ipsum est cogenda redire.* Illa ergo DD. fundamenta, mihi non probantur, inquit Pontius.

Nec mihi probantur; tamen existimem, non esse omninò futile illud, quod desumitur ex illa Reg. Juris: *Qui tacet* &c. ex eo præcisè, quòd patitur multas exceptiones; nam DD. illi probè hoc sciverunt, & idèd addiderunt illam limitationem: *Quando agitur de re naturaliter appetibili.* Probandum ergo manet Pontio; quod etiam in tali casu patiat exceptionem. Ego autem probo; quia, ut suprà objiciebatur, illa regula solum intelligitur in casibus, à jure expressis; jam autem extraneos, seu alios, præter parentes, posse contrahere, vel solum sponsalia, pro præsentibus, & tacentibus, absque expressa commissione, nupiam in jure decernitur, sicuti expressè decernitur, parentes posse pro filiis præsentibus, & tacentibus contrahere sponsalia.

Quid ergo est, quod movet Pontium ad

hanc sententiam? Quia (inquit ille num. 9) quid spectasse dicemus Pontificem, ut id, quod jure naturali, juxta naturam contractus Matrimonii locum habere poterat, ut dictum est, ad solos parentes restringeret? An naturalis amor, quo soboles prosequuntur? Is autem non est minor in fratribus, atque adèd eà ratione ea Constitutio ad fratres etiam extendi deberet; neque enim, ut dicebat ille, *Fraterno quisquam est æquandus amori.* Est namque *Frater*, quasi, *ferè alter*, & ut docet Plutarchus de amore fraterno, omnia disposuit natura inter fratres, ut esset amor vehementior; est enim æqualitas; obstat enim inæqualitas amicitie; & quod ex eodem trunco procedere voluit, amputavit occasiones discordiæ. Quòd si aliquando inter fratres vehementissima odia videntur, quid mirum, exorbitant à lege naturæ, & aliquando etiam patres, suos fœtus odio habent.

Quòd autem extranei minùs prospicerent bono contrahentis, non obstat; est enim major libertas reclamandi, si extraneus contraheret eo præsentè, quàm si pater, cui obedire sæpè cogit reverentialis metus. Quare majus & verosimilius periculum imminere potest, si pater pro filio loquatur; sæpè enim fieri poterit, ut ex metu taceat, neque repugnet, quam si extraneus contrahat, quem minùs reveretur.

Quare dicamus, Pontificem, parentum potius, quàm aliorum meminisse; quia parentes, pro cura & sollicitudine erga filios, sunt, qui de illis copulandis agunt frequentius, alii nisi vocati rarò. Si semel autem vocati sunt, jam sunt veluti procuratores, & internuntii, habentque expressam voluntatem contrahentium; aut si non vocati id agerent, meritò, qui præsens est, & audit, & intelligit, & tacet, consentire præsumitur in hoc casu; cùm tam facilè illum, qui ejus nomine contrahit, posset respuere. Hucusque Pontius.

Respondeo: Si extranei non vocati id agerent, immeritò qui præsens est, & audit, & intelligit, & tacet, consentire præsumitur in hoc casu, tamen si facilè illum, qui ejus nomine contrahit, posset respuere; id enim non sufficit, sed insuper requiritur, quòd debeat respuere, nisi velit consentire; tunc autem debet respuere, quando jure sic cautum est, ut, qui in illis circumstantiis tacet, consentire censeatur. Mirum quòd Pontius non adverterit, se moveri ex illa Reg. *Qui tacet* &c. quam paulò ante rejecerat tanquam omninò futilem, eò quòd patiat multas exceptiones. Dicimus porrò nos, hanc regulam pati exceptionem in hoc casu; quia ipsa intelligenda est, quando ille, qui tacet, potest & debet contradicere.

Nec obstat, quòd Matrimonium sit res ap-

Quare Pontifex d. cap. un potius meminere parentum, quàm aliorum, ex Pontio.

218. Resp. Auctoris.

219.

F F pc

*Solvitur
objectio.
Sanchez.*

petibilis, in qua videtur habere locum illa regula, ut supra dicebant isti Doctores; nam, ut bene norat Sanchez lib. 1. disp. 23. num. 7. quamvis Matrimonium appetibile sit, at cum certa muliere vel viro contrahere, potest esse nocivum; quare cum parentum munus sit filios Matrimonio collocare, & præ nimio amore, quo ipsos prosequuntur; præsumatur fore, ut ipsis bene consulant, jure optimo judicatur consensus ex præsentia filii tacentis, quæ ratio in aliis non ita militat. Hæc ille. Et idem cum Aliis multis, quos citat, docet, Constat. Bonif. nullatenus ad alios præter parentes extendendam.

220.
*Odium pa-
rentis ra-
rum est:
L. 3. ff. de
legib.*

Fateor, parentes aliquando odisse filios; sed hoc rarum est, & idem hujus odii non habetur ratio; nam leges respiciunt ea quæ communiter accidunt arg. leg. 3. ff. de L. L. *fer-
ra constitui oportet, ut dixit Theophrastus, in his
quæ in τὸ πλείονος, id est, ut plurimum acci-
dunt, non quæ ἐκ παραλόγου, id est, ex inopinato.* Similiter loquitur l. 4. 5. & 6. eod. tit. At verò odia inter fratres satis frequentia sunt; ut quidam cecinerit: *Fratrum quoque gratia
rara.* Et multò frequentiora odia extraneorum, ut proinde meritò Pontifex censetur, noluisse eis dare potestatem, contrahendi sponsalia, aut Matrimonium pro præsentibus & tacentibus. Quippe propter potentiam extraneorum, vel aliam causam fieri aliquando potest, ut nec ipsis audeant contradicere. Et quamvis subinde liberius contradicere possent eis, quam parentibus; equidem illa libertas contradicendi, non fuit causa, movens Pontificem ad illam Constitutionem, adedque propter illam non debet hæc Constitutio extendi ad extraneos.

221.
*Obiectio.
Pontius.
Sanchez.*

Sed dicit aliquis cum Pontio supra n. 10. Sanchez supra num. 17. admittit, 2. partem istius Constit. in qua agitur de sponsalibus aut Matrimoniis, contractis à parentibus in absentia filiorum, extendi etiam ad extraneos, cum tamen Constit. tantum exprimat parentes; cur ergo primam ejus partem non intelligit etiam de utriusque? Verba enim Pontificis non latiore viam aperiunt, ut prima pars de parentibus tantum, secunda de utriusque intelligatur.

222.
Solvitur.

Respondeo: planè latiore viam aperire, quia in prima parte tantum requiritur non contradicere filiorum præsentium; in secunda autem parte requiritur ratificatio tacita vel expressa filiorum absentium; adedque signum aliquod, præter taciturnitatem, quo ipse filius significet suum consensum; unde tali casu filii dici debent magis per seipsum contrahere, quam per alios; & idem non refert, an parentes, an extranei fuerint, qui pro ipsis absentibus contraxerunt. Alioquin qui admitteret, etiam in 2. parte sufficere solam taciturnitatem,

ficuti Multi admittunt, quos citat Sanchez supra num. 16. consequenter admittere deberet, vel utramque partem extendi ad extraneos, vel neutram; sed quia id Sanchez non admittit, idem unam partem ad extraneos extendit, alteram non vult extendere.

Audiamus Gloss. in præfatum cap. un. verb. *Sponsalia Contracta*, inquit, *per parentes; & idem eadem ratione intelligas de qualibet alio, supra de Sponsal. Ad id quod, & supra de Matr. contract. contra interdict. Eccl. c. 1. quod huic bene concor. & hoc ibi tenet Hostiensis. Sed Innoc. ibi not. contrarium: dicens speciale in patre, ut nomine filie præsentis, & non contradicentis, possit sponsalia contrahere; ff. de Sponsal. Sed ea quæ Patris, & l. seq. Cod. de Nuptiis, Viduæ. Secus in matre, ff. de Sponsal. Si puellæ. Et non obstat de Sponsal. Ad id quod; quia ibi intervenit carnis copula: aliis secus secundum eum. Sed verius videtur, quod dicit Hostiensis, licet Bernard. videatur ibi tenere opinionem Innoc. Et quod illa Decretalis non loquatur de expresso consensu probatur: quia quare posuisset Papa ibi, verba, quæ sapiunt tacitum consensum? Item non invenimus, quod paternus consensus aliquid in contractu matrimoniali impuberis operetur, aliis quam in precedentibus casibus. Hæc Gloss. Ex qua patet, utramque sententiam esse probabilem.*

Nec obstat sententia Sanchez (ut perperam existimat Pontius supra num. 12.) Indos sufficienter contrahere Matrimonium (ut ipse Sanchez fatetur supra num. 14.) si præsentibus, Gubernatori, contrahenti pro illis, non contradicant nec repugnent, idque quia ita servi ac timidi sunt; ut nec pedem moveant absque Gubernatoris consensu. Hoc, inquam, non obstat; quia hæc taciturnitas non habet illam vim ex jure naturali, vel ex lege Ecclesiastica seu Constit. illa Bonifacii; sed ex consuetudine legitime in illis terris præscripta, quod si etiam eadem consuetudo in nostris partibus legitime foret introducta & præscripta, absque dubio illa taciturnitas valeret; sed de tali consuetudine hæc non constat, immò potius de contraria.

De cætero, quæ hæcenus dicta sunt, etiam verificantur in illis locis, in quibus receptum est Conc. Trident. dummodò parentes consentiant præsentibus filiis, & non contradicentibus, in præsentia Parochi, & duorum testium. Et consimiliter, si consentiant in absentia filiorum præsentem Parocho, & duobus testibus, & filii postmodum ratificent consensum parentum, vel extraneorum, præsentem eodem Parocho, & eisdem testibus. Ratio est; quia quoad modum significandi consensum nihil immutavit Concil. sed tantum voluit, ut consensus significaretur aliquo modo in præ-

præsentia Parochi, & duorum testium ad evitandos magnos abusus, ut infra proprio loco videbimus.

Consensus itaque contrahentium necessarius est, non solum internus, sed etiam externus, id est, internus, aliquo signo externo manifestatus. Sed nunquid, interrogat aliquis, Respublica, aut certe Deus, potest consensum in hoc contractu supplere, sicuti suppletur à Repub. in aliis contractibus? Hæc est nostra sententia:

CONCLUSIO VII.

Consensus in Matrimonio suppletur à solo Deo.

Suppono ex dictis in principio hujus Sectionis; distinctionem esse inter Matrimonium, & contractum Matrimonii, quod Matrimonium sit vinculum indissolubile inter marem & feminam, ex mutua translatione potestatis corporum suorum, in se invicem facta, ad procreandam prolem ac debitè educandam; contractus autem Matrimonii sit mutua illa translatio.

Suppono præterea; translationem illam de facto non fieri, nisi per consensum maris & feminae, sive, essentialiter & formaliter esse consensum, ut patet ex dictis Concl. 1.

Suppono denique; etiam alios contractus essentialiter & formaliter consistere in consensu contrahentium; nam omnis contractus est pactum, quod à pactione dicitur: hæc autem definitur l. 1. ff. de Pactis: *Duorum plurimumve in idem placitum consensus.* His suppositis.

Controvertitur inter DD. Catholicos, an saltem Deus possit supplere consensum maris & feminae in Matrimonio, ita ut oriatur idem vinculum seu eadem obligatio ex sola voluntate Divina, quæ de facto oritur ex consensu maris & feminae.

Conclusio nostra affirmat, quam Hi quæus in suo Comment. 4. dist. 28. q. un. n. 6. vocat magis consonam Doct. Subr. in dist. 26. Concl. 2. ubi docet, magis consonum esse, ut inducatur hæc obligatio per mutuum consensum, quam quod à Legislatore instituite, supple à Deo, induceretur, supponens induci potuisse. Et in fine Concl. 1. & aliàs docet, vinculum hoc esse de lege naturæ tanquam consonum, non verò necessarium, sicut principium, aut Conclusio necessariò sequens. Et dist. 27. q. 2. non loquitur de hoc consensu, verbis expresso, tanquam de causa præcisa simpliciter, & sine qua nequiret induci; causa autem efficiens, non involvens imperfectiorem, suppleri potest à Deo. Quod ergo consonum est tantum legi naturali, obligationem

non inducit ex natura sua, sed ex mente Legislatoris. Undè supra dist. 26. Concl. 1. probatum est, Matrimonium institutum esse, contra Vasquez, à Deo. Hæc ille.

Quidquid sit de mente Scoti, hæc sit principalis probatio hujus doctrinæ; quia consensus maris & feminae, tantum est causa efficiens Matrimonii seu vinculi matrimonialis, teste Florent. in Decret. Eug. ibi: *Causa efficiens Matrimonii regulariter est mutuum consensus per verba de presenti expressus;* neque apparet ulla imperfectio seu repugnantia in eo, quòd Deus illam causam efficientem suppleret in hoc contractu, sicuti Respub. Ecclesiastica vel Civilis supplet aliquando consensum suorum subditorum in aliis contractibus.

Respondet Pontius lib. 2. c. 3. num. 10. Cùm hæc matrimonialis conjunctio non tantum sit corporum, sed etiam animorum, per dominium mutuum ad utendum invicem, & hujusmodi dominium sine consensu esse repugnet, repugnat etiam, quòd ea conjunctio, quæ necessariò debet esse voluntaria, sit ab alio, quam à contrahentibus; veluti repugnat, actionem liberam voluntatis creatæ fieri à solo Deo, secundum modum libertatis.

Sed contra; conjunctio illa animorum non est ipsum vinculum matrimoniale, sed causa efficiens istius vinculi quantumcumque enim postea conjuges animis dissentiant, nihilominus manet vinculum Matrimonii; adeòque illud vinculum non potest essentialiter consistere in illo consensu seu conjunctio animorum, quamvis illum supponat, tanquam causam sui efficientem, quam nos cõtendimus à Deo posse suppleri non minus, quam aliæ causæ efficientes, nisi ostendatur specialis repugnantia. Ostendum itaque manet Pontio, quòd dominium mutuum ad utendum invicem, repugnet esse sine consensu maris & feminae; & per consequens, quòd repugnet, ut conjunctio matrimonialis, quæ necessariò debet esse voluntaria, sit ab alio, quam à contrahentibus.

Porro conatur id ostendere Pontius supra num. 5. hæc ratione. Quia, ut non esset peccatum fornicationis accessus illorum, necessarium esset, ut vir non accederet alienam, sed suam, & mulier similiter: ergo debebat tradi à Deo corpus viri feminae, & e contra corpus feminae viro, scientibus etiam illis, unum transferri in potestatem alterius; aliàs nunquam licitè copulari possent, cùm præcepta naturalia indispensabilia sint. Ergo acceptabit uterque traditionem: traditio enim sine acceptatione intelligi nullo modo, neque ratione potest; sine meo namque consensu, nihil potest incipere esse meum. Ergo interveniat ibi necesse est mutua traditio, & ac-

Probatio principalis,

227. Responsio Pontii.

Rejicitur.

228. Probatio opposita sententia, ex Pontio.